

MÄÄRUS

**Helme valla eelarve koostamise,
vastuvõtmise ja täitmise kord**

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse paragrahv 6 lõike 3 punkti 1 ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse alusel.

§ 1. Üldsätted

(1) Helme valla eelarve (edaspidi **eelarve**) koostamise, vastuvõtmise ja täitmise kord (edaspidi **kord**) sätestab Helme valla eelarve ülesehituse ja liigenduse, eelarve koostamise, vastuvõtmise, muutmise ja täitmise korra.

(2) Kord on täitmiseks valla ametiasutustele ja vallavalitsuse hallatavatele asutustele.

§ 2. Eelarve sisu, ülesehitus ja liigendus

(1) Eelarve on eelarveaasta põhitegevuse tulude, põhitegevuse kulude, investeerimistegevuse, finantseerimistegevuse ja likviidsete varade muutuse plaan koos täiendavate nõuete, volituste ja informatsiooniga, mis on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse vastava aasta tegevuste finantseerimisele.

(2) Eelarve koostatakse üheks eelarveaastaks (jaanuar-detsember) ja on kassapõhine.

(3) Eelarveosad on:

- 1) põhitegevuse tulud;
- 2) põhitegevuse kulud;
- 3) investeerimistegevus;
- 4) finantseerimistegevus;
- 5) likviidsete varade muutus.

(4) Põhitegevuse tulude jaotus:

- 1) maksutulud;
- 2) tulud kaupade ja teenuste müügist;
- 3) saadavad toetused;
- 4) muud tegevustulud.

(5) Põhitegevuse kulude jaotus:

- 1) antavad toetused;
- 2) muud tegevuskulud.

(6) Eelarves võib eraldi põhitegevuse kuluna planeerida reservfondi ettenägematute väljaminekute tegemiseks. Vallavalitsus eraldab reservfondist vahendeid sihtotstarbeliselt.

(7) Investeeringustegevuse jaotus:

- 1) põhivara soetus (-);
- 2) põhivara müük (+);
- 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+);
- 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-);
- 5) osaluste soetus (-);
- 6) osaluste müük (+);
- 7) muude aktsiate ja osade soetus (-);
- 8) muude aktsiate ja osade müük (+);
- 9) antavad laenud (-);
- 10) tagasilaekuvad laenud (+);
- 11) finantstulud ja finantskulud (+/-).

(8) Finantseeringustegevuse eelarveosa jaotus:

- 1) laenude võtmine, võlakirjade emitteerimine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste võtmine ning kohustuste võtmine teenuste kontsessioonikokkulepete alusel (+);
- 2) võetud laenude tagasimaksmine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste täitmine, emitteeritud võlakirjade lunastamine ning tagasimaksud teenuste kontsessioonikokkulepete alusel (-).

(9) Likviidsete varade muutuse jaotus:

- 1) raha ja pangakontode saldo muutus;
- 2) rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus;
- 3) soetatud võlakirjade saldo muutus.

(10) Põhitegevuse tulude eelarveosa kogusumma ja põhitegevuse kulude eelarveosa kogusumma vahet, millele on liidetud investeeringustegevuse eelarveosa kogusumma, nimetatakse eelarve tulemik. Eelarve tulemit peab võrduma likviidsete varade muutuse eelarveosa kogusumma ja finantseeringustegevuse eelarveosa kogusumma vahega.

(11) Eelarve on tasakaalus, kui eelarve tulemit võrdub nulliga.

(12) Eelarve on ülejäägis, kui eelarve tulemit on positiivne.

(13) Eelarve on puudujäägis, kui eelarve tulemit on negatiivne.

§ 3. Eelarve eelnõu koostamine ja eelarve menetlemine

(1) Vallavalitsus esitab hallatavate asutuse juhtidele ja valdkondade eest vastutavatele isikutele hiljemalt 20. septembriks vormid järgneva eelarveaasta tulu- ja kulueelarvete koostamiseks. Vormide kuluarvestuse detailsuse aluseks on kassapõhise eelarve kululiigid vastavalt raamatupidamisprogrammile.

(2) Valla eelarve eelnõu koostamiseks esitavad hallatavate asutuste juhid ja valdkondade eest vastutavad isikud vallavalitsusele hiljemalt eelarveaastale eelneva aasta 15. oktoobriks kirjalikult põhjendatud eelarve ettepanekud.

(3) Vallavalitsus koostab esialgse tasakaalustatud eelarve käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ettepanekuid arvestades 15. novembriks. Vastavalt vajadusele teatab vallavalitsus

eelnevalt valdkondade eest vastutavatele isikutele ning hallatavate asutuste juhtidele eelarve piirmäärad. Vajadusel esitatakse eelarvele täpsustused või vastulaused koos põhjendustega.

(4) Eelarve eelnõu juurde lisatakse seletuskiri. Seletuskirjas esitatakse järgmine informatsioon:

1) selgitused ja põhjendused käesoleva määruse § 2 lõikes 3 kirjeldatud detailsuses eelmise aasta, jooksva aasta ning eelseisva eelarveaasta kohta;

2) ülevaade arengukavas ja muudes arengudokumentides kajastatud eesmärkide kavandatavast täitmise plaanist eelseisval eelarveaastal ning nende täitmiseks kavandatavatest tegevustest;

3) ülevaade eelarveaastaks kavandatavatest investeeringutest koos maksumuste ja finantseerimisallikatega;

4) ülevaade finantsdistiipliini tagamise meetmete rakendamise kavas või raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse ajal saneerimiskavas eelseisvaks eelarveaastaks kavandatud tegevuste kohta (kui nimetatud kavad on kehtestatud);

5) muu oluline informatsioon eelarveaasta kohta.

(5) Vallavalitsus esitab eelarve eelnõu koos seletuskirjaga volikogule hiljemalt 1. detsembril.

(6) Eelarve eelnõu ja seletuskiri avaldatakse seitsme tööpäeva jooksul pärast nende volikogule esitamist Helme valla veebilehel. Seletuskiri peab olema veebilehel kättesaadav kuni eelarveaasta lõpuni.

(7) Vallavolikogu komisjonid analüüsivad eelnõud ning esitavad vallavalitsusele omapoolsed ettepanekud ja seisukohad. Muudatusettepanekud esitatakse pärast 1.lugemise lõppemist vallavolikogu poolt kehtestatud tähtajaks enne teist eelarve lugemist. Muudatusettepanekud esitatakse kirjalikult vallavalitsusele või e-posti aadressile postipoiss@helme.ee

(8) Eelarve eelnõu muutmise ettepanekule lisab selle algataja põhjendused ja arvestused kavandatavate muudatustega kaasnevate väljaminekute ja nende katteallikate kohta. Volikogu poolt tehtava ettepaneku läbivaatamisel kuulatakse ära vallavalitsuse arvamus.

(9) Vallavalitsusel on õigus kahe lugemise vahel Eesti Vabariigi seaduste või nende alusel antud õigus- ja haldusaktidest tulenevad valla eelarvet mõjutavad muudatused eelarve eelnõusse sisse viia.

§ 4. Eelarve vastuvõtmine

(1) Lisaks käesoleva korra § 2 lõige 3 eelarve jaotusele võetakse eelarve vastu ka tegevusalade lõikes ühe reana. Kulud tegevusalade lõikes sisaldavad põhitegevuse kulusid ja investeerimistegevuse väljaminekuid.

(2) Eelarve võtab volikogu vastu määrusega.

(3) Eelarve avaldatakse seitsme tööpäeva jooksul pärast selle vastuvõtmist Helme valla veebilehel. Veebilehel avaldatakse samuti eelarve menetlemist käsitlevad volikogu ja volikogu komisjonide istungite protokollid.

(4) Eelarve jõustub eelarveaasta algusest.

(5) Kui eelarvet ei ole eelarveaasta alguseks vastu võetud, võib kuni eelarve vastuvõtmiseni teha iga kuu kulutusi kuni ühe kaheteistkümnendikuni eelmise aasta eelarves olnud või alanud eelarveaasta eelarve eelnõus kavandatud vastavast kulust, lähtudes väiksemast summast.

§ 5. Eelarve täitmine

(1) Eelarve täitmist korraldab vallavalitsus. Eelarve täitmise eest vastutavad valla ametiasutuse juht, vallavalitsuse hallatava asutuse juht ja valdkonna eest vastutav isik.

(2) Eelarve täitmise arvestus on reglementeeritud raamatupidamisseadusega ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest tulenevate sätetega.

(3) Põhitegevuse kulude ja investeerimistegevuse eelarveosade täitmisel võib üht täita samas mahus rohkem, kui teine eelarveosa jääb täitmata, kui see on põhjustatud hangete korraldamise järel selgunud tingimustest, mille tõttu planeeritud tehing klassifitseeritakse eelarve täitmisel tulenevalt põhivara arvelevõtmise reeglitest teisiti, kui eelarves oli ette nähtud.

(4) Eelarvesse sihtotstarbeliselt eraldatud vahendeid võib kasutada ainult ettenähtud otstarbel. Täiendavalt eraldatud sihtotstarbelised toetused ja eraldised ning nendele vastavad kulud lisatakse eelarvesse vallavalitsuse korralduse alusel, informeerides sellest volikogu.

(5) Vallavalitsus esitab vähemalt kord kvartalis vallavolikogule ülevaate vallaeelarve jooksvast täitmisest.

(6) Eelarve tulude alalaekumise või viibimise korral on vallavalitsusel õigus piirata eelarves ettenähtud kulude tegemist.

(7) Eelarveaasta lõpuks kasutamata jäänud kulude ja investeerimistegevuse katteks ettenähtud vahendite üleviimise järgneva aasta eelarvesse otsustab volikogu.

(8) Eelarveaasta lõpuks laekumata jäänud tulud loetakse selle eelarveaasta tuludeks, millal need laekuvad.

§ 6. Eelarve muutmine ja lisaelarve

(1) Asutuse või valdkonna eelarve piires kulude ümberjaotamise vajaduse otsustab vallavalitsus asutuse juhi või valdkonna eest vastutava isiku vastavasisulise põhjendatud kirjaliku taotluse alusel.

(2) Eelarveaasta jooksul võib eelarvet muuta lisaelarvega. Vallavalitsus koostab lisaelarve eelnõu ja esitab selle volikogule. Lisaelarve eelnõule lisatakse seletuskiri põhjendustega lisaelarve vajaduse kohta.

(3) Lisaelarvet ei pea koostama, kui:

- 1) sissetulekud suurenevad ja väljaminekuid ei suurendata;
- 2) väljaminekud vähenevad ja see ei ole tingitud sissetulekute vähenemisest;
- 3) sissetulekud vähenevad ja samas summas vähenevad ka väljaminekud;
- 4) sissetulekud suurenevad sihtotstarbeliselt eraldatud vahendite või annetuste võrra ja väljaminekud suurenevad nende arvel tehtavate kulutuste võrra.

(4) Lisaeelarvet menetletakse vähemalt ühel vallavolikogu istungil, ühel lugemisel.

(5) Lisaeelarve eelnõu ja seletuskiri avaldatakse käesoleva määruse § 3 lõikes 6 sätestatud viisil ja tähtajal.

(6) Lisaeelarve võtab volikogu vastu määrusega. Lisaeelarvet menetletakse volikogus ja vastuvõetud lisaeelarve avalikustatakse vastavalt käesoleva määruse § 4 lõikele 3.

§ 7. Rakendussätted

(1) Määrust rakendatakse 01.veebruari 2012.a.

Toivo Põldma
Volikogu esimees